

LIETUVOS ENERGETINIS SAUGUMAS: ENERGIJOS IŠTEKLIAI UŽSIENIO POLITIKOJE

Dr. Giedrius Česnakas

2015 kovo 26

Lietuvos Mokslų Akademija, Vilnius

Energetinis saugumas

- „Energetinio saugumo tikslas užtikrinti pakankamą, patikimą, energijos tiekimą prieinamomis kainomis ir sąlygomis, kuruos nepažeidžia svarbiausių nacionalinių vertybių ir tikslų“.

D. Yergin, 'Energy security in the 1990s', *Foreign Affairs*, 67 (1), 1988, pp. 110–132.

- Tarpvalstybiniuose santykiuose energijos išteklių dėl jų strateginės reikšmės, turinčios civilizacines pasekmes, nėra tik laisvos prekybos objektai, bet valstybių galios objektai.

Energijos ištekliai užsienio politikoje

- Valstybės institucijoms prienami nacionalinės galios energetikos sektoriuje elementai yra valstybės pajėgumais tarptautinėje sistemoje, siekiant užsienio politikos tikslų.
- Sukaupti valstybės pajėgumai, kurie panaudojami užsienio politikoje, tampa užsienio politikos instrumentais.

Energetinių instrumentų užsienio politikoje klasifikacija

Užsienio politikos instrumentai

Tiekėjas priverčia vartotoją

Grasinimai sumažinti energijos išteklių tiekimą ar jų tiekimo sumažinimas

Grasinimai padidinti energijos išteklių kainą ar jų kainos padidinimas

Grasinimai sumažinti energijos išteklių tranzitą ar jų tranzito sumažinimas

Grasinimai padidinti eksporto tarifus ir jų padidinimas

Grasinimai reikalauti padengti skolas ir jų padengimo reikalavimas

Tiekėjas įtikina vartotoją

Siūlymai padidinti energijos išteklių tiekimą ir jų tiekimo padidinimas

Siūlymai sumažinti energijos išteklių kainą ir jos sumažinimas

Siūlymai padidinti tranzitą ir jo padidinimas

Siūlymai sumažinti eksporto tarifus ir jų sumažinimas

Siūlymai atleisti nuo skolų padengimo ir atleidimas nuo jų padengimo

Instrumentų panaudojimo tikslai

- **1. Vidaus politikos procesus;**
- **2. Užsienio politikos elgesį;**
- **3. Ekonominius ir karinius pajėgumus.**

Instrumentų poveikis valstybei tiekėjai

Valstybė taikanti energijos išteklius užsienio politikoje gali susidurti su neigiamu poveikiu. Negali būti garantuota, kad :

- ▣ 1. Valstybė, prieš kurią taikomi instrumentai, nesuras kitų energijos išteklių rinkų, nepadidins nuosavų išteklių gavybos, nors jų konkurencinis pranašumas gali būti mažesnis.
- ▣ 2. Taikomi instrumentai neduos priešingo rezultato, t.y. valstybė vartotoja nepradės vykdyti politikos prieštaraujančios valstybės tiekėjos tikslams.
- ▣ 3. Nesuburs priešiškos koalicijos.
- ▣ 4. Nesukurs negatyvaus politinių ir viešųjų ryšių poveikio tarptautinėje erdvėje.

Instrumentų veiksmingumą lemiantys veiksniai

- Tikslai;
- Taikomų instrumentų griežtumas ir intensyvumas;
- Valstybės, kurios atžvilgiu taikomi instrumentai, turimi barjerai.

Barjerai

